

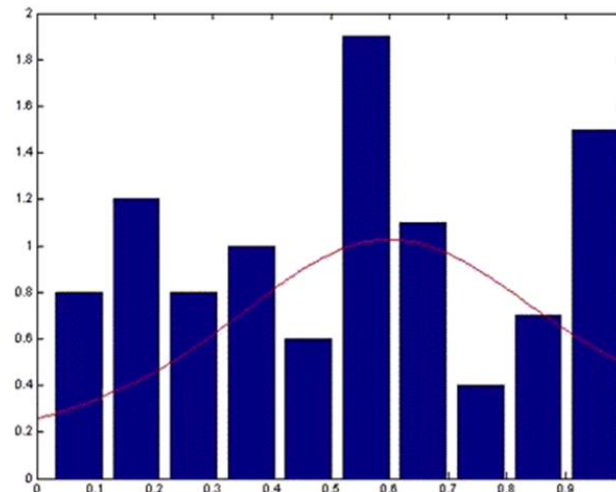
บทที่ 1 (ต่อ) สถิติชีพ (Vital statistics)

Duangporn Pasuwan

บทนำ

- สถิติชีพเป็นตัวบ่งบอกว่าคุณภาพการดูแลมารดาทารกเป็นอย่างไร จึงต้อง
มาเรียนรู้ในหัวข้อนี้ก่อนเรียนหัวข้อต่อไป

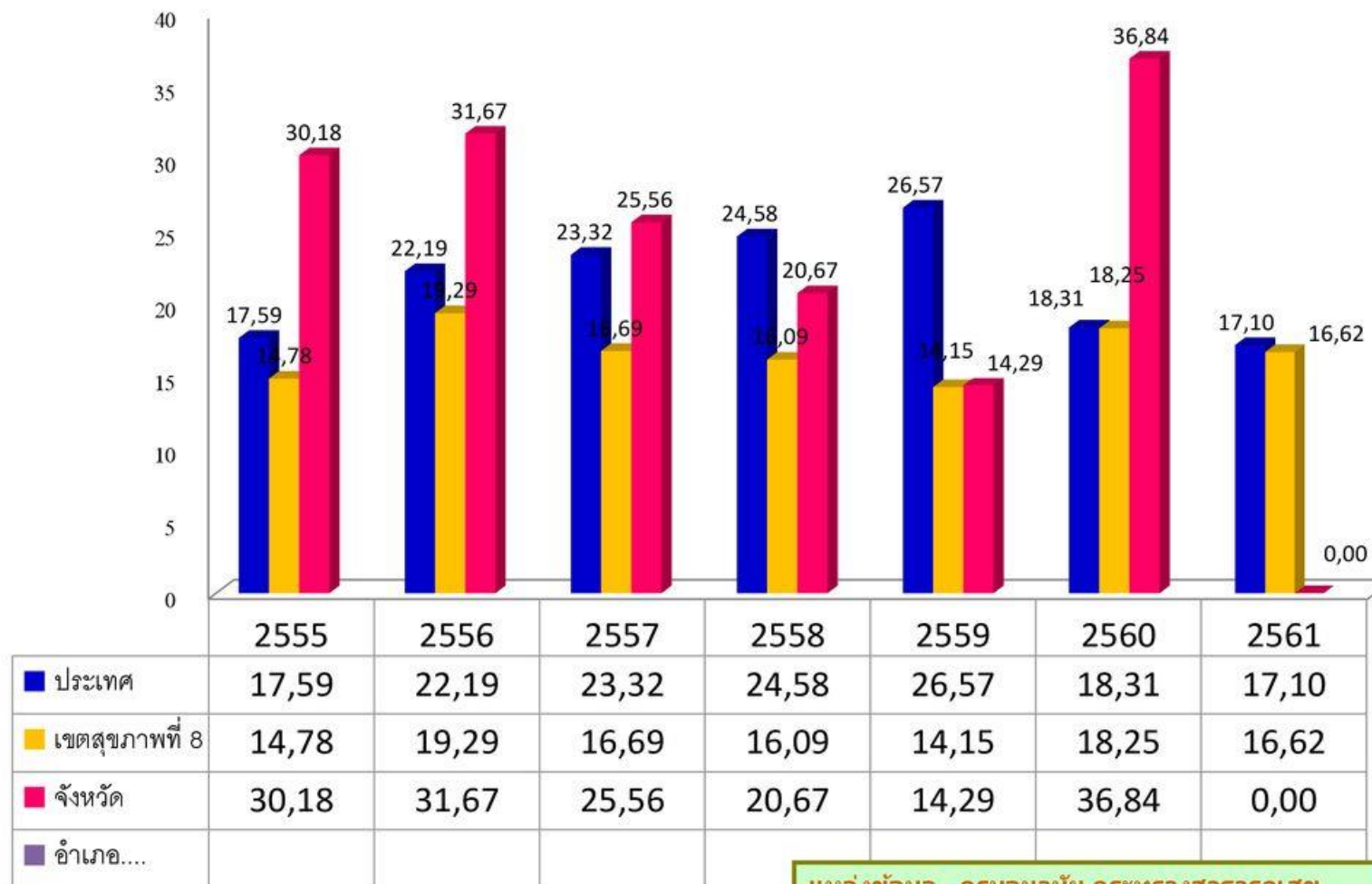
วัตถุประสงค์ หลังเรียนจบสามารถ

1. อธิบายดัชนีตัวชี้วัดภาวะสุขภาพมารดาทารกได้
2. คำนวณดัชนีชี้วัดภาวะสุขภาพมารดาและทารก(สถิติชีพ) ได้

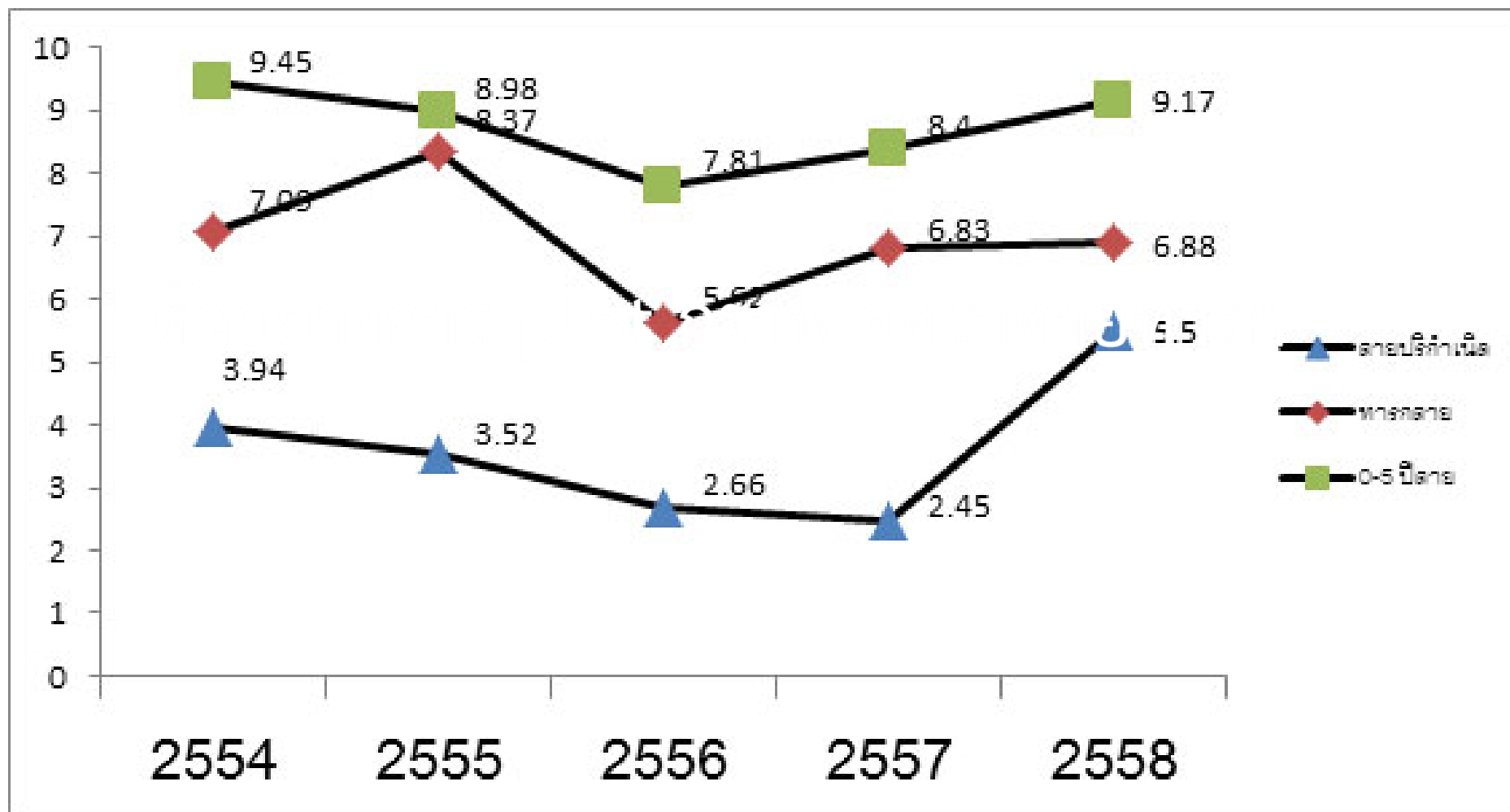

อัตราตายมารดา ปี 2555-2561

แหล่งข้อมูล กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข

การ plot กราฟ อัตราตายทารก

สถิติชีพ (Vital statistics)

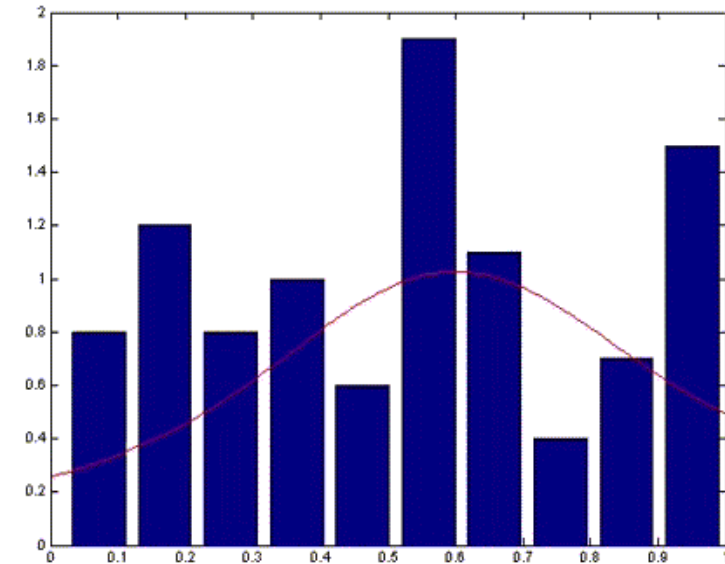
ข้อมูลข่าวสารที่เกี่ยวข้องกับการดำรงชีวิตของคน เพื่อให้ทราบถึงสถานะทางสุขภาพอนามัยว่าเป็นอย่างไร และสามารถนำมาเปรียบเทียบกันได้ทั้งในกลุ่มบุคคล สถานที่ และเวลาที่แตกต่างกัน โดยมีองค์ประกอบดังนี้ คือ ประชากร การเกิด การตาย การย้ายถิ่น การแต่งงาน การหย่าร้าง

ประโยชน์ของสถิติชีพ

- ให้ความรู้เกี่ยวกับสภาพอนามัยของประชากรว่าเป็นอยู่อย่างไร
- เป็นเครื่องชี้วัดปัญหาสาธารณสุข
- เป็นเครื่องชี้วัดความรุนแรงของปัญหา

สถิติชีพในวิชานี้ที่ควรทราบ

- อัตราตายมารดา: ตายจากการฝากครรภ์ คลอด หรือหลังคลอด (Maternal death rate)
- อัตราเกิดไร้ชีพ: เกิดมาไม่มีชีวิต ไม่มีหัวใจเต้น (Still birth rate)
- อัตราตายปริกำเนิด: ทารกตายภายใน 7 วัน (Perinatal death rate)
- อัตราตายทารกแรกเกิด: ทารกตายภายใน 28 วัน (Neonatal mortality rate)
- อัตราตายทารก: ทารกตายภายใน 1 ปี (Infant mortality rate)

Preterm baby

อัตราการดาตาย (Maternal mortality)

มารดาที่ตายด้วยสาเหตุเนื่องมาจากการตั้งครรภ์ การคลอด หลังคลอด เช่นจากอยู่ไฟ
ตกเลือด(ภายใน 42 วันหลังคลอด)

$$\text{อัตราการดาตาย} = \frac{\text{จำนวนมารดาตายจากตั้งครรภ์ การคลอด และหลังคลอด} \times 100,000}{\text{จำนวนการกเกิดมีชีพปีเดียวกัน}}$$

2. อัตราเกิดไร้ชีพ (Stillbirth rate)

จำนวนการกตายนในครรภ์

$$\text{อัตราเกิดไร้ชีพ} = \frac{\text{จำนวนการกเกิดไร้ชีพ(บุตรตายในครรภ์)} \times 1,000}{\text{จำนวนการกเกิดมีชีพทั้งหมด}}$$

. อัตราตายปริกำเนิด (Perinatal mortality rate)

จำนวนการตายของการคลอดอายุต่ำกว่า 7 วัน

$$\text{อัตราตายปริกำเนิด} = \frac{\text{จำนวนทารกเกิดไว้ชีพ หรือตายคลอด} + \text{จำนวนทารกตายอายุต่ำกว่า 7 วัน} \times 1,000}{\text{จำนวนทารกเกิดทั้งหมดในช่วงเวลาเดียวกัน}}$$

สถิติชีพที่เกี่ยวข้องกับการดูแลสุขภาพมารดาและการรก

4. อัตราตายของการรกแรกเกิด (Neonatal mortality rate) จำนวนตายของการรกอายุต่ำกว่า 28 วัน

อัตราตายของการรก =
$$\frac{\text{จำนวนตายของการรกอายุต่ำกว่า 28 วัน ในปีที่กำหนด} \times 1,000}{\text{จำนวนการรกเกิดมีชีวิตในปีเดียวกัน}}$$

สถิติชีพที่เกี่ยวข้องกับการดูแลสุขภาพมารดาและการก

5. อัตราตายของการก (Infant mortality rate) จำนวนตายของการกอายุต่ำกว่า 1 ปี

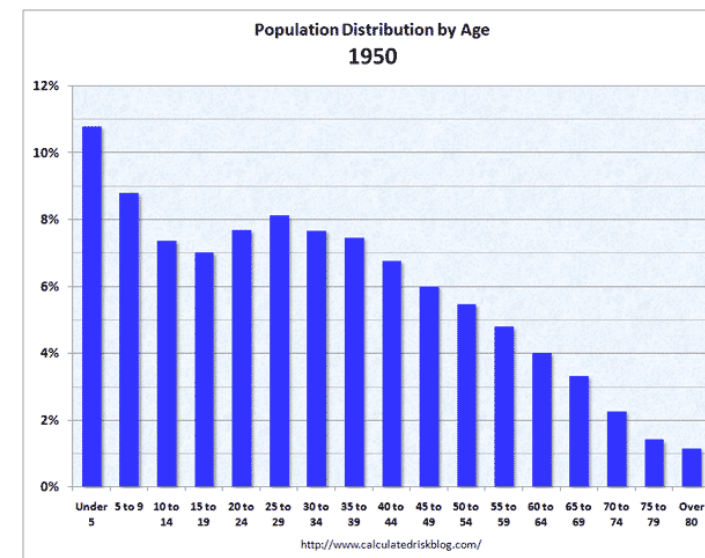
$$\text{อัตราตายของการก} = \frac{\text{จำนวนตายของการกอายุต่ำกว่า 1 ปี ในปีที่กำหนด} \times 1,000}{\text{จำนวนการกเกิดมีชีพในปีเดียวกัน}}$$

สถานการณ์การตายของมารดาและการรกในประเทศไทย

ตั้งเป้าหมายไว้เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของมารดาและการรก ดังนี้

1. อัตราการตายของการรกแรกเกิดไม่เกิน 4 คน / การเกิดมีชีวิต 1,000 คน
2. อัตราการรกแรกเกิดที่มีน้ำหนัก < 2,500 กรัมไม่เกินร้อยละ 7
3. อัตราการตายของมารดาจากการตั้งครรภ์และคลอดบุตรไม่เกิน 18 ต่อการเกิดมีชีวิต 100,000 คน

รายงานสถิติรายปี
ประเทศไทย 2562
STATISTICAL YEARBOOK
THAILAND 2019

ภาค/เพศ	2556 (2013)	2557 (2014)	2558 (2015)	2559 (2016)	2560 (2017)	Region/sex
จำนวนการตายในทารก (อายุต่ำกว่า 1 ปี)						
Number of infant deaths (Under 1 year)						
ทั้งราชอาณาจักร.....	4,755	4,615	4,221	4,233	3,861	Whole Kingdom
ชาย.....	2,643	2,569	2,397	2,360	2,115	Male
หญิง.....	2,112	2,046	1,824	1,873	1,746	Female
กรุงเทพมหานคร.....	575	635	596	573	510	Bangkok
ชาย.....	299	356	345	300	258	Male
หญิง.....	276	279	251	273	252	Female
ภาคกลาง (ไม่รวม กทม.).....	1,178	1,198	1,079	1,074	980	Central Region (Excl. Bangkok)
ชาย.....	655	644	621	608	561	Male
หญิง.....	523	554	458	466	419	Female
ภาคเหนือ.....	622	582	529	614	511	Northern Region
ชาย.....	375	332	286	357	271	Male
หญิง.....	247	250	243	257	240	Female
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ.....	1,348	1,216	1,131	1,024	1,006	Northeastern Region
ชาย.....	738	686	652	565	557	Male
หญิง.....	610	530	479	459	449	Female
ภาคใต้.....	1,032	984	886	948	854	Southern Region
ชาย.....	576	551	493	530	468	Male
หญิง.....	456	433	393	418	386	Female

อัตราตายทารกต่อการเกิดมีชีพ 1,000 คน (อายุต่ำกว่า 1 ปี)

Infant mortality rate per 1,000 live births (Under 1 year)

ทั้งราชอาณาจักร.....	5.9	6.2	5.9	6.4	5.9	Whole Kingdom
----------------------	-----	-----	-----	-----	-----	---------------

อัตราตายทารกต่อการเกิดมีชีพ 1,000 คน (อายุต่ำกว่า 1 ปี)

Infant mortality rate per 1,000 live births (Under 1 year)

ทั้งราชอาณาจักร.....	5.9	6.2	5.9	6.4	5.9	Whole Kingdom
ชาย.....	6.4	6.7	6.5	6.9	6.2	Male
หญิง.....	5.4	5.6	5.3	5.8	5.5	Female
กรุงเทพมหานคร.....	5.6	6.8	6.8	6.8	6.1	Bangkok
ชาย.....	5.6	7.3	7.6	6.9	6.1	Male
หญิง.....	5.5	6.2	5.9	6.6	6.3	Female
ภาคกลาง (ไม่รวม กทม.).....	5.6	6.2	5.7	6.1	5.6	Central Region (Excl. Bangkok)
ชาย.....	6.0	6.4	6.4	6.6	6.2	Male
หญิง.....	5.1	5.9	5.0	5.5	4.9	Female
ภาคเหนือ.....	5.4	5.4	5.1	6.3	5.4	Northern Region
ชาย.....	6.3	6.0	5.4	7.2	5.5	Male
หญิง.....	4.4	4.8	4.9	5.5	5.3	Female
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ.....	5.9	5.7	5.6	5.5	5.5	Northeastern Region
ชาย.....	6.3	6.3	6.2	5.9	5.9	Male
หญิง.....	5.5	5.1	4.8	5.0	5.0	Female
ภาคใต้.....	7.2	7.1	6.9	7.9	7.2	Southern Region
ชาย.....	7.8	7.7	7.4	8.6	7.6	Male
หญิง.....	6.6	6.4	6.3	7.2	6.7	Female

ที่มา: สำนักงานปลัดกระทรวง กระทรวงสาธารณสุข

Source: Office of the Permanent Secretary, Ministry of Public Health

ตาราง 1.9 การเกิดมีชีพ การตาย และการตายของทารก พ.ศ. 2556 - 2560

Table 1.9 Live Births, Deaths and Infant Deaths: 2013 - 2017

ปี Year	การเกิดมีชีพ Live births			การตาย Deaths			การตาย ของทารก
	รวมยอด Total	ชาย Male	หญิง Female	รวมยอด Total	ชาย Male	หญิง Female	Infant deaths
2556 (2013).....	748,081	385,522	362,559	426,065	241,819	184,246	4,755
2557 (2014).....	711,805	366,649	345,156	435,624	245,902	189,722	4,615
2558 (2015).....	679,502	348,913	330,589	445,964	252,302	193,662	4,221
2559 (2016).....	666,207	342,951	323,256	469,085	265,439	203,646	4,233
2560 (2017).....	656,571	338,521	318,050	458,010	260,701	197,309	3,861
อัตราส่วน Ratio							
	การเกิดมีชีพ Live births		การตาย Deaths		การตายของทารก		
					การเกิดมีชีพ	จำนวนการเกิด	

ปี Year	อัตราส่วน Ratio					
	การเกิดมีชีพ Live births		การตาย Deaths		การเกิดมีชีพ	การตายของการก
	ชายต่อหญิง ต่	อประชากร	ชายต่อหญิง	อประชากร	อการตาย	อจำนวนการเกิด
	ชายคน	พันคน	ชายคน	พันคน	หนึ่งร้อย	มีชีพหนึ่งพัน
	Males per	Per 1,000	Males per	Per 1,000	Live births	deaths
	100 females population		100 females	population	per	per 1,000
					100 deaths	livebirths
2556 (2013).....	106	11.6	131	6.6	176	6.4
2557 (2014).....	106	11.0	130	6.7	163	6.5
2558 (2015).....	106	10.4	130	6.9	152	6.2
2559 (2016).....	106	10.2	130	7.2	142	6.4
2560 (2017).....	106	10.1	132	7.0	143	5.9

ที่มา: สำนักงานปลัดกระทรวง กระทรวงสาธารณสุข

Source: Office of the Permanent Secretary, Ministry of Public Health

NAKHON PATHOM
RAJABHAT UNIVERSITY

มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม
Nakhon Pathom Rajabhat University

แบบฝึกหัดท้ายบท

สิทธิการประกันสุขภาพครอบคลุม การทำแท้งปลอดภัยหรือไม่

ตอบ ไม่ครอบคลุม การทำแท้งโดยไม่มีการเจริญพันธุ์ทุกชนิด (ART) ต้องเสียค่าใช้จ่ายเอง

ทารกที่เกิดมาอายุ 14 วันเสียชีวิต พยาบาลจะลงสถิติชีพข้อใด

ตอบ Neonatal mortality rate เนื่องจากเสียชีวิตภายใน 28 วันหลังเกิด

แนวคิดที่สำคัญที่สุดในการส่งเสริมสุขภาพมารดาและทารกคือ

- ตอบ ส่งเสริมและเปิดโอกาสให้สตรีตั้งครรภ์ สามีและญาติเข้ามามีส่วนร่วมในการดูแลสุขภาพตั้งแต่ระยะตั้งครรภ์ ระยะคลอด และระยะหลังคลอด

- คำนวณหาอัตราตายมารดา ต.ย. โจทย์

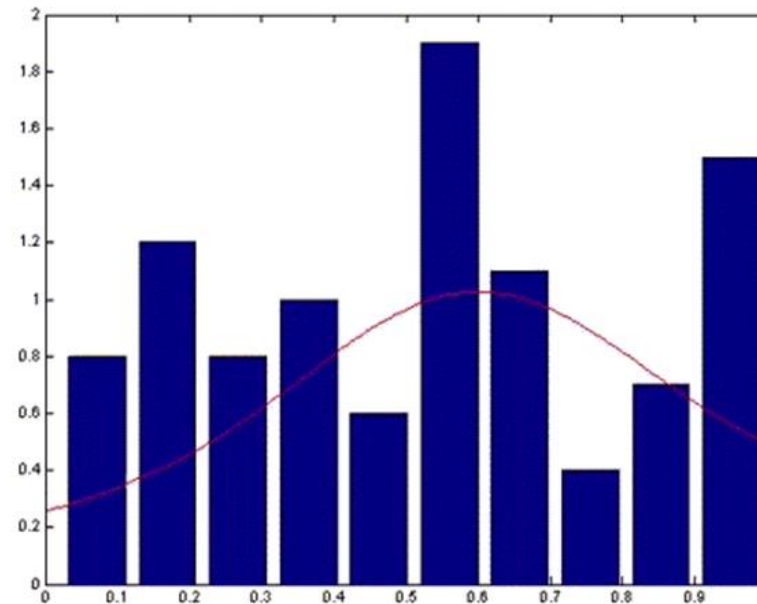
หมู่บ้านแห่งหนึ่งมีมารดาตายจากการตั้งครรภ์การคลอดและหลังคลอด 120 คนเด็กทารกเกิด มีชีพ 222,200 คนอยากทราบอัตราการตายของมารดา

- ตอบ $(120 \times 100,000) / 222,200 = 54$ หรือ $0.54/1000$

conclusion

- สถิติชีพ เป็นดัชนีบ่งบอกการมีคุณภาพการดูแลผู้ป่วย
- สถิติชีพที่เกี่ยวข้องกับการดูแลมารดาทารกที่สำคัญๆ ได้แก่.....
- หัสดำนวนอนจากโจทย์สถานการณ์ในแบบฝึกหัด

Thank You